

FIȘA MĂSURII

OCROTIREA MOȘTENIRII RURALE ȘI DEZVOLTAREA TURISMULUI - M6/ 6B

Tipul măsurii:

INVESTIȚII

SERVICII

SPRIJIN FORFETAR

1. Descrierea generală a măsurii, inclusiv a logicii de intervenție a acesteia și a contribuției la prioritățile strategiei, la domeniile de intervenție, la obiectivele transversale și a complementarității cu alte măsuri din SDL

Justificare și corelare cu analiza SWOT:

Măsura Ocrotirea Moștenirii RURALE și dezvoltarea turismului are ca scop transformarea teritoriului GAL Defileul Mureșului Superior într-o destinație atractivă pentru turiști precum și conservarea tradițiilor, a meșteșugurilor și promovarea produselor tradiționale care reflectă specificul aparteninței teritoriului.

Așa cum se prezintă analiza diagnostic a teritoriului coroborat cu analiza SWOT, se poate constata faptul că arealul GAL Defileul Mureșului Superior are o bogăție minunată a atracțiilor naturale și antropice: resurse atractive ale reliefului, potențial climatic și bioclimatic, potențial hidro-geografic, potențial bio-geografic, obiective istorico-culturale, obiective arhitectonice rurale, obiective culturale și sportive, evenimente socio-culturale de importanță turistică și nu în ultimul rând potențial turistic etnografic. De asemenea pe întreg teritoriul GAL există arii protejate: 6 situri Natura 200 pe o suprafață de 852,701 km², 3 arii naturale protejate: "Defileul Deda Toplița, Parcul Natural Defileul Mureșului Superior și Rezervația cu lăcașul pestriț, 1 parc de importanță națională: Parcul Național Călimani. 9 din cele 10 comune componente ale teritoriului GAL sunt considerate zone cu valoare naturală ridicată HNV. Toate aceste resurse de care dispune zona nu sunt exploatate la adevărata lor valoare și mulți turiști nu cunosc frumusețea zonei care o recomandă.

De asemenea la nivelul GAL Defileul Mureșului Superior există o serie de vestigii istorice cu o importanță deosebită și care pot constitui obiective turistice unice și extraordinare iar investițiile în acest domeniu ar contribui la conservarea moștenirii rurale a zonei care este în curs de dispariție.

Servicii turistice sunt insuficient dezvoltate precum activități sau programe care să ofere diverse modalități pentru petrecerea timpului liber conducând astfel la oferirea unor pachete turistice incomplete. Structurile de primire turistică sunt puține și majoritatea de capacitate foarte mică. În Baza de date Tempo-online al INSSE, pentru anul 2015 se regăsesc 7 structuri de cazare în Lunca Bradului, Răstolița, Deda și Rușii Munți (de tip Hoteluri, cabane turistice, sate de vacanță, agropensiuni) cu peste 5 locuri de cazare. Totuși pe lângă aceste date statistice în urma animării teritoriului s-au mai identificat cel puțin 7 unități de cazare (majoritatea în com. Stânceni). Tendința în ultimii ani este în creștere însă insuficientă în acoperi întreg potențial.

În zona GAL Defileul Mureșului Superior se află sate deosebit de interesante prin valorile etno-folclorice, meșteșuguri, gastronomia tradițională, produsele de creație artistică și prin deținerea unor valori recunoscute istorice sau culturale. Însă în urma animării teritoriului, astfel cum se prezintă și în analiza SWOT s-a constatat că deși există numerotare ONG-uri care au ca și scop promovare și conservarea tradițiilor, obiceiurilor și

a meșteșugurilor, acestea nu dispun de resursele financiare și materiale necesare pentru implementarea unor activități de impact în teritoriu. De aceea această măsură oferă posibilitatea susținerii acestor activități.

Comunele de pe teritoriul GAL păstrează obiceiurile și datinile locale, se păstrează tradițiile legate de evenimentele religioase, schimbarea anotimpurilor și sărbătorile legate de muncă. Obiceiuri, specifice perioadei sărbătorilor de iarnă, pe Valea Mureșului Superior sunt „Proștii” sau „Mascații”, „Vergelul” sau „Virgilatul” și „Mutatul Porților”. În urma activității de animare din teritoriu GAL și a prelucrării datelor rezultate în urma chestionării populației, a reieșit faptul că teritoriul GAL Defileul Mureșului Superior deține o gastronomie locală cu unele preparate specifice (tocana de miel/ied, găluște cu pasat, balmoșul, etc), precum și produse tradiționale cum ar fi ceapa roșie din Suseni, magiunul de prune Silvoiața din Rușii-Munți, brânzeturile și țuica din Deda, siropul din conuri și muguri de brad din Stânceni, pâinea de casă, cașul, urda și jintița specifică mai multor localități.

În analiza SWOT s-a identificat un interes din partea populației în ceea ce privește activitatea de rafting. Pentru acest tip de activitate există un potențial neexploatat de întreprinzătorii din zonă, cei care organizează evenimente sau asigură servicii pentru petrecerea timpului liber sunt din Tg-Mureș sau din alte zone mai îndepărtate ale țării.

Obiectivul de dezvoltare rurală „obținerea unei dezvoltări teritoriale echilibrate a economiilor și comunităților rurale, inclusiv crearea și menținerea de locuri de muncă” din Regulamentul 1305 din 2013, art. 4, lit. (c).

Obiectivele specifice al măsurii:

1. valorificarea patrimoniului natural, cultural și istoric de pe teritoriul GAL Defileul Mureșului Superior astfel încât acesta să contribuie la atragerea turiștilor în teritoriu și indirect la dezvoltarea economiei locale;
2. favorizarea competitivității agriculturii prin stimularea comercializării și/sau promovării produselor locale;
3. favorizarea competitivității sectorului non agricol prin stimularea comercializării și/sau promovării produselor și/sau serviciilor locale;
4. susținerea și promovarea formelor asociative prin investiții pentru dezvoltarea activității acestora.

Măsura contribuie la prioritatea prevăzută la art. 5, Reg. (UE) nr. 1305/2013: P6 „Promovarea incluziunii sociale, a reducerii sărăciei și a dezvoltării economice în zonele rurale”.

Măsura corespunde obiectivelor art. 20 din Reg. (UE) 1305/2013 „Servicii de bază și reînnoirea satelor în zonele rurale”, litera (e) „Investiții de uz public în infrastructura de agrement, în informarea turiștilor și în infrastructura turistică la scară mică;

Măsura contribuie la Domeniul de Intervenție 6B prevăzut la art. 5, al. 3, lit. (a) din Reg. (UE) 1305/2013, „Încurajarea dezvoltării locale în zonele rurale”

Măsura contribuie la obiectivele transversale ale Reg. (UE) nr. 1305/2013:

INOVARE - proiectele finanțate prin această măsură vor fi inovative, fiind vorba de investiții pentru păstrarea specificului zonei, conservarea patrimoniului cultural specific precum și dezvoltarea turismului montan specific zonei.

PROTECȚIA MEDIULUI - Măsura contribuie la acest obiectiv transversal prin încurajarea proiectelor care la modernizarea infrastructurii de acces la obiectivele de patrimoniu utilizează soluții corespunzătoare de colectare a deșeurilor, precum și a proiectelor care utilizează soluții ce conduc la eficientizarea consumului de energie.

Complementaritatea cu alte măsuri din SDL: M3/6A; M4/6B;

Sinergia cu alte măsuri din SDL: : M3/6A; M4/6B; M5/6B; M7/6C

2. Valoarea adăugată a măsurii

Valoarea adăugată măsurii constă în faptul că veniturile încasate în teritoriu nu se rezumă doar la unitățile de primire turistică, ci și la restaurante/ magazine/ furnizori servicii de agrement/ ATM-uri/unități bancare etc. De asemenea, conservarea/promovarea anumitor elemente de patrimoniu imaterial (meșteșuguri îndeosebi) va duce la apariția unor potențiale surse de venit pentru localnici, din partea turiștilor. Totodată sinergia cu celelalte măsuri și potențialul multiplicator pe care îl are vor conduce la o dezvoltare continuă, durabilă și sustenabilă a teritoriului.

3. Trimiteri la alte acte legislative

Reg. (UE) nr. 1303/2013 cu modificările și completările ulterioare; Reg. (UE) nr. 1305/2013 cu modificările și completările ulterioare; Reg. (UE) nr. 1407/2014 privind aplicarea articolelor 107 și 108 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene ajutoarelor de minimis cu modificările și completările ulterioare; O.U.G 34/2006 cu modificările și completările ulterioare; Alte acte legislative relevante astfel cum vor fi stabilite ulterior în Ghidul Solicitantului al măsurii.

4. Beneficiari direcți/indirecți (grup țintă):

Beneficiari direcți:

- comunele și asociațiile acestora conform legislației naționale în vigoare din teritoriul GAL Defileul Mureșului Superior;
- agenții economici, ce se încadrează în categoria microîntreprinderilor, întreprinderilor mici și mijlocii (IMM) conform legislației în vigoare Legea 346/2004,
- unități de cult conform legislației în vigoare;
- ONG-uri definite conform legislației în vigoare;
- persoane fizice vor fi acceptate ca potențiali beneficiari dacă se angajează să se autorizeze ca persoane fizice autorizate sau întreprinderi individuale conform OG 44/2008, în termen de 30 zile lucrătoare de la data primirii notificării privind selectarea Cererii de finanțare.

Beneficiari indirecți (grup țintă):

- Turiștii din România și din străinătate
- Agenții economici
- Localnicii din teritoriul GAL;
- Meșteșugari

5. Tip de sprijin

- Rambursarea costurilor eligibile suportate și plătite efectiv.
- Plăți în avans, cu condiția constituirii unei garanții bancare sau a unei garanții echivalente corespunzătoare procentului de 100 % din valoarea avansului, în conformitate cu art. 45 (4) și art. 63 ale Reg. (UE) nr. 1305/2013.

6. Tipuri de acțiuni eligibile și neeligibile

6.1. Acțiuni eligibile:

6.1.1. Componenta A - Ocrotirea moștenirii rurale

- a) dotarea cu echipamentul necesar pentru animarea obiectivelor de patrimoniu și sau pentru activitățile desfășurate cu scopul conservării tradițiilor și obiceiurilor din zona GAL Defileul Mureșului Superior (costume tematice, instrumente muzicale, echipamente de proiecție/sunet etc.);

- b) restaurarea/renovarea/reabilitarea/dotarea de spații destinate păstrării și transmiterii de meșteșuguri, tradiții și alte tipuri de activități tradiționale - cum ar fi ateliere pentru diferite meșteșuguri, șezători etc.
- c) refuncționalizarea și/sau schimbarea funcțiunii unor obiective/construcții (de exemplu mori de apă, șuri, cuptoare, fântâni, etc), care păstrează caracteristicile patrimoniului construit tradițional, autentic;

6.1.2. Componenta B - Turism

- a) Construcția, modernizarea, extinderea și/sau dotarea structurilor de primire turistică (altele decât agropensiuni) precum: tabere, locuri de campare
- b) Investiții în infrastructura turistică de agrement independentă sau dependentă de structura de primire turistică precum (exemplificativ și nu limitativ): amenajări de ștranduri și piscine, băi sărate, saline artificiale, parcuri de distracții, parcuri montane de aventură, trasee pentru echitație, infrastructură pentru activități de rafting, debarcadere, pontoane etc
- c) Înființare/Amenajare de trasee turistice¹ pentru drumeții (*marcaje, indicatoare de informare, orientare și avertizare, poteci etc*) trasee de cicloturism, schi de tură, echitație, trekking montan, puncte de belvedere, platforme și foisoare de observare, popasuri, toalete ecologice, coșuri de gunoi etc
- d) Investiții privind promovarea activităților și/sau a infrastructurii turistice: panouri de informare, ghiduri turistice.

6.2. Tipuri de cheltuieli eligibile aferente investițiilor²:

- a) Achiziția (inclusiv prin leasing) sau renovarea de bunuri imobile, cu excepția imobilelor de locuit;
- b) Achiziționarea sau cumpărarea prin leasing de mașini și echipamente noi (în limita valorii pe piață a activului);
- c) Costuri generale ocazionate de cheltuielile menționate la pct. a) și b) precum onorariile pentru arhitecți, ingineri și consultanți, onorariile pentru arhitecți, ingineri și consultanți, onorariile pentru consiliere privind durabilitatea economică și de mediu, inclusiv studiile de fezabilitate în limita a 10% din totalul cheltuielilor eligibile pentru proiectele care prevăd și construcții-montaj și în limita a 5% pentru proiectele care prevăd doar achiziții.
- d) Următoarele investiții intangibile: achiziționarea sau dezvoltarea de software și achiziționarea de brevete, licențe, drepturi de autor, mărci;
- e) Achiziția de dotări în concordanță cu specificul acțiunii și activității.

6.2.1. Tipuri de cheltuieli ne-eligibile

- Cheltuielile cu achiziționarea de bunuri și echipamente "second hand";
- Cheltuieli efectuate înainte de semnarea contractului de finanțare a proiectului cu excepția costurilor generale definite la art. 45, alin 2 litera c) a R (UE) nr. 1305/2013 care pot fi realizate înainte de depunerea cererii de finanțare;
- Cheltuieli cu achiziția mijloacelor de transport pentru uz personal și pentru transport persoane;
- Cheltuieli cu investițiile ce fac obiectul dublei finanțări care vizează aceleași costuri eligibile;
- Cheltuieli în conformitate cu art. 69, alin (3) din R (UE) nr. 1303/2013.

7. Condiții de eligibilitate

---

¹ de utilitate publică

² Conform R1305/2013, Art. 45, al (2)

Pentru a putea primi sprijin în cadrul prezentei măsuri, solicitantul sprijinului trebuie să îndeplinească următoarele condiții minime de eligibilitate:

- Solicitantul trebuie să se încadreze în categoria beneficiarilor eligibili;
- Solicitantul trebuie să se angajeze să asigure întreținerea/mentenanța investiției pe o perioadă de minim 5 ani de la ultima plată;
- Solicitantul trebuie să nu fie în insolvență sau incapacitate de plată;
- Investiția trebuie să se încadreze în tipul de sprijin prevăzut prin măsură;
- Investiția trebuie să se realizeze pe teritoriul GAL Defileul Mureșului Superior;
- Investiția trebuie să fie în corelare cu strategia de dezvoltare locală a GAL Defileul Mureșului Superior, strategia de dezvoltare locală a UAT-ului și/sau strategia de dezvoltare județeană;
- Investițiile de tipul atelierelor meșteșugărești, a șezătorilor, muzee sau alte investiții similare vor oferi acces liber a tuturor doritorilor, în limita spațiilor disponibile.

8. Criterii de selecție

8.1. Relevanță: se referă la modul în care realizarea acestui proiect rezolvă o problemă identificată ca fiind relevantă la nivel local.

8.2. Sustenabilitate: criteriul sustenabilitate se referă la potențialul de continuare a activității după finalizarea proiectului.

8.3. Inovare: Îndeplinirea acestui criteriu este dată de caracterul inovativ al soluțiilor propuse. Termenul „inovare” va fi utilizat în accepțiunea enunțată în PNDR 2014-2020³.

8.4. Mediu și climă: se urmărește alinierea la obiectivul transversal de la nivel european de protecție a mediului înconjurător și combatere a efectelor schimbărilor climatice.

Criteriile de selecție vor fi detaliate suplimentar în Ghidul Solicitantului și vor avea în vedere prevederile art. 49 al Reg.(UE) nr. 1305/2013 urmărind să asigure tratamentul egal al solicitanților, o mai bună utilizare a resurselor financiare și direcționarea măsurilor în conformitate cu prioritățile Uniunii în materie de dezvoltare rurală.

9. Sume (aplicabile) și rata sprijinului

Sprijinul public nerambursabil va respecta prevederile R(CE)nr.1407/2013 cu privire la sprijinul de minimis și nu va depăși 200.000 de euro/beneficiar pe 3 ani fiscali.

Intensitatea sprijinului va fi după cum urmează:

- pentru operațiunile generatoare de venit: până la 90%;
- pentru operațiunile generatoare de venit cu utilitate publică - până la 100%;
- pentru operațiunile negeneratoare de venit: până la 100%.

Sprijinul public nerambursabil nu va depăși 50.000 Euro/proiect.

10. Indicatori de monitorizare

Domenii de intervenție	Indicator de monitorizare	
6B	Populație netă care beneficiază de servicii/infrastructuri îmbunătățite	25.372 pers.
6A	Locuri de muncă create	8
1A	Cheltuieli publice totale	284.527,39 €

³ Conform PNDR 2014-2020, Cap. 8, Sub-cap. 8.2, Secțiunea 8.2.15.3.2.1, p. 572